

Til 3die Kapitel.

(Om Tilregnelighed, Nødværge og Nødstilfælde).

Med den tidligere Kommission har man fundet det naturligt og rigtigt, efter de i de to første Kapitler givne Regler angaaende Straffelovens Omraade og om de Straffesonder, som skulde kunne komme til Anvendelse for dens Overtrædelse, i et eget Kapitel at fremstille Betingelserne for, at den ved et Menneskes Gjerning bevirkede Krænkelse af Retsordenen kan blive at tilregne ham til Straf. Man har imidlertid været af en noget anden Mening end den tidligere Kommission med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilke Bestemmelser der i denne Henseende rettest gives Plads i dette Kapitel, og man har navnlig meent, at forsaavidt Kapitlet først skulde omhandle den første almindelige Betingelse for et Menneskes Strafftylde, nemlig Tilregneligheden, vil det baade i og for sig være naturligt, i Forbindelse med hinanden at fremstille Reglerne saavel om de Tilfælde, i hvilke den retsstridige Gjerning slet ikke kan tilregnes til Straf, som om de Tilfælde, i hvilke ikke den fulde, i Loven i Almindelighed forudsatte, men kun en ringere Tilregnelighed skal anses at være tilstede, og tillige give et bedre Overblik over og lette den rigtige Forstaaelse af disse Regler, naar de sammenstilles paa eet Sted. Naar man saaledes i Lovens 3die Kapitel foreslaaer optaget ikke blot Bestemmelserne om, at Retskrænkelse, begaaede af Børn under en vis Alder eller af Affindige, slet ikke ere strafbare, men ogsaa Bestemmelser, svarende til de i den tidligere Kommissions foreløbige Udkast paa et senere Sted optagne, angaaende ringere Straffes Anvendelse, hvor Retskrænkelse ere forøvede af ældre Børn eller Taaber, der dog ikke anses for fuldt tilregnelige, er dette tydeligt ogsaa for en Deel begrundet i en noget forskjellig Opfattelse navnlig af Spørgsmaalet om Børns Tilregnelighed, ligesom det da ogsaa vil findes, at den tidligere Kommission ved Affattelsen af de berøhrte Bestemmelser i Gjerningen har erkjendt, at den for ældre Børns Vedkommende indtrædende ufuldstæn-

dige Tilregnelighed er af en saa betinget Natur, at en stærk Adskillelse imellem Børns Tilregnelighed og Utilregnelighed ikke kan fastholdes.

Paa den anden Side havde den tidligere Kommission meent, at det var nødvendigt i dette Kapitel at omtale ikke blot den i en indre Ufrihed, aandelig Umodenhed eller abnorme Sjælstilstande begrundede Utilregnelighed, men tillige den Straffrihed, som formeentlig bør finde Sted, hvor der er andre Omstændigheder, der ubelulle Gjerningsmandens Frihed, og der var til den Ende i det foreløbige Udkast optaget en Paragraph (§ 29), der gik ud paa, at naar en Handling er fremkaldt ved uimodstaaelig Tvang eller Trubler, der ubelulle Handlingens Frihed, bliver den ikke at straffe. Ligesom det imidlertid forstaaes sig af sig selv, at en Person, som kun har været det passive Redskab til en Retskrænkelse eller Skades Tilføielse, hvad enten han nu har været Object for en Naturkraft, ydre eller indre, eller for et andet Menneske, der med uimodstaaelig Magt har ført hans Haand eller brugt hans Legeme til at bevirke en objectiv Retskrænkelse, ikke derfor kan straffes, hvorfor den dertil sigtende Bestemmelse i den ommelte Paragraph synes overflødig, saaledes turde Paragraphen, hvad dens øvrige Indhold angaar, neppe være anbefalelsesværdig. Det kan vistnok ikke siges, at Trubler nogenstunde skulde kunne ubelulle Handlingens Frihed, forudsat at de ikke have en saadan Indvirkning paa den Paagjældendes Sindstilstand, at han taber Bevidstheden i Gjerningens Dieblik, i hvilket Tilfælde Straffriheden bliver en Følge af Bestemmelserne om Utilregnelighed paa Grund af indre Ufrihed. Og forsaavidt det skulde være Meningen, at Straffrihed bør indtræde, om den Paagjældende end har bevaret den fulde Bevidsthed om Gjerningens Retsstridighed, naar han dog kun har ladet sig bestemme til den under Tryk af saadanne Trubler, som det ikke uden at stille altfor store Fordringer til den menneskelige Villieskraft kunde forlanges, at han skulde modstaae, da har Kommissionen vel ingenlunde været blind for, at saadanne Tilfælde kunne indtræffe; men ligesom man dog ogsaa maa vogte sig for at give Næring til en